

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΝ "ΜΑΛΑΚΙ,"

Άριθ. Σπηλ. Μητρ. 2.223

Ίστορικόν :

Τὸ σπήλαιον «Μαλάκι» εἶναι γνωστὸν ἀπὸ πεντηκονταετίας. Τὴν ὕπαρξιν του ξαναθύμησε ἡ ἐπίσκεψις σὲ αὐτὸ τοῦ σπουδαστοῦ Ν. Βελησιώτη, ποὺ δημοσίευσε σχετικὰ στὴν ἡμερησίδα «Ταχυδρόμος» τοῦ Βόλου τὴν 11.5.63. Ὁ Τουριστικὸς Ὄργανισμὸς Μαγνησίας δι' ἐγγράφου του πιστοποιεῖ τὴν ὕπαρξιν τοῦ σπηλαίου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Σπηλαιολογικὴν Ἑταιρίαν. Ἡ Ε.Σ.Ε. ἀνέθεσε τὴν ἐξερεύνησιν καὶ μελέτην τοῦ σπηλαίου «Μαλάκι» εἰς τὸν κ. Ίωάννη Ίωάννου Εἰδικὸν Γραμματέα αὐτῆς. Ἡ ἐξερεύνησις πραγματοποιεῖται τὴν 8ην, 9ην καὶ 13ην Σεπτεμβρίου 1963 ἀπὸ τὸν ἀνωτέρω σπηλαιολόγον καὶ τὶς δίδες Νίνα Κανέλλη καὶ Μαρία Ίωάννου, μέλη τῆς Ε.Σ.Ε. Εἰς τὴν ἐξερεύνησιν ἐβοήθησε καὶ ὁ κ. Ν. Βελησιώτης.

Θέσις σπηλαίου :

Τὸ σπήλαιον «Μαλάκι» εὑρίσκεται στὴν τοποθεσίαν «Μαλάκι» τοῦ χωρίου

Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου «Μαλάκι».

Φωτ. Ί. Ίωάννου

Λεχώνια Βόλου. Εἶναι ἐπὶ τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ καὶ σὲ ἀπόστασι ἀπὸ τὸν Βόλο

καλυπτομένη με διαδρομή λεωφορείου μισής ώρας. Χαρακτηριστικό σημείο τής περιοχής είναι τὸ κέντρο Watter-Lilly, διότι τὸ σπήλαιον εὐρίσκεται σὲ ἀπόστασι 150 μέτρων ἀπὸ αὐτό.

Τὸ σπήλαιον :

Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαιίου εὐρίσκεται στὴν ἀριστερὰ πλευρὰ τοῦ θαλάμου, τοῦ ὁποίου ἔχει κατακρημνισθῆ ἡ ὄροφή. Σχηματίζει δὲ σήμερα χαρακτηριστικὸ βαθύλωμα στὸ κέντρο τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν οἱ ὀγκόλιθοι, ποὺ κατακρημνίσθησαν ἀπὸ τὴν ἄλλοτε ὄροφή τοῦ πρώτου θαλάμου τοῦ σπηλαιίου. Ἡ

Ὁ χαρακτηριστικὸς κυλισμένος βράχος τοῦ σπηλαιίου «Μαλάκι».

Φωτ. Ἰ. Ἰωάννου

σημερινὴ εἴσοδος εἶναι ἀνοιγμα $3,5 \times 2$ μ. καὶ ὕψος 2 μ., εἰσερχόμεθα δὲ στὸ σπήλαιον με ἀπότομο κατάβασι 5 μ.

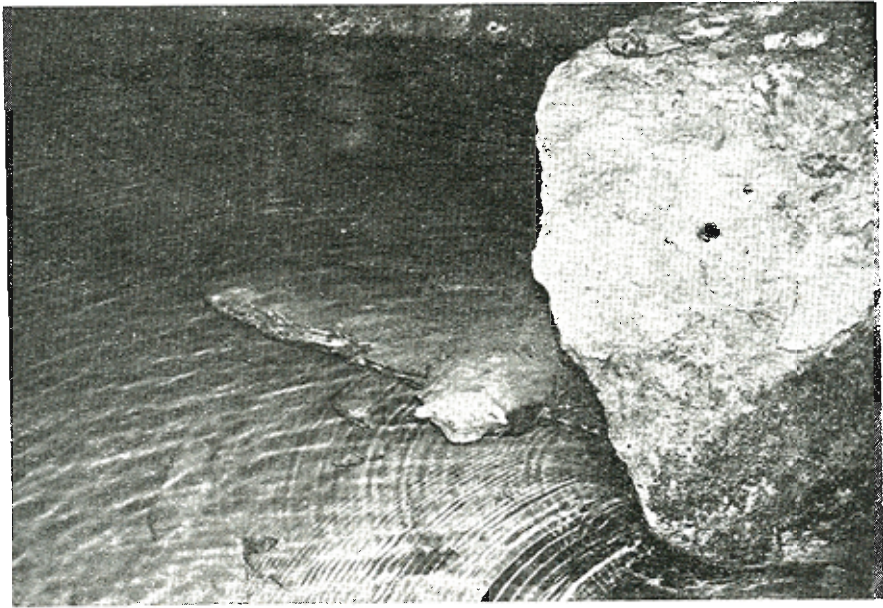
Ἀπὸ αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀρχίζει ὁ πρώτος θάλαμος τοῦ σπηλαιίου μήκους 20 μ., πλάτος 12 μ., καὶ ὕψος ἀπὸ 1,5 μ. ἕως 2,5 μ. Στὴν ἀρχὴ ἀριστερὰ ὑπάρχει ἀνηφορικὴ ἐσοχὴ. Τὸ ἔδαφος εἶναι πολὺ κατηφορικὸ καὶ μέχρι τὴν εἴσοδο τοῦ δευτέρου θαλάμου κατεβαίνουμε 8 μ., ποὺ προστιθέμενα στὰ 5 μ. τῆς εἰσόδου, ἔδιδαν σύνολον 13 μ. κατὰβασεως. Ὑπάρχουν στὸ δάπεδο πεσμένοι ὀγκόλιθοι ἀπὸ τὴν ὄροφή.

Τὰ ἴχνη τῆς κατακρημνίσεως εἶναι πρόσφατα, ἴσως ἀπὸ τοὺς τελευταίους σεισμούς ποὺ ἐσημειώθησαν σὲ ὅλη τὴν περιοχὴ Βόλου. Ὑπάρχουν δυὸ χαρακτηριστικοὶ ὀγκόλιθοι ποὺ ἔχουν σφηνώσει μεταξὺ ὄροφῆς καὶ δαπέδου καὶ εἶναι ἀρκετὰ ἐπικίνδυνοι γιὰ τοὺς ἐπισκέπτας, διότι μπορεῖ νὰ κυλισθοῦν πρὸς τὸ κατηφορικὸ ἐσωτερικὸ τοῦ πρώτου θαλάμου.

Στὸ ἀριστερὸ τμήμα τοῦ πρώτου θαλάμου ὑπάρχουν τρεῖς μικρὲς λίμνες. Στὴν πρώτη διακρίνουμε κίνηση τοῦ ὕδατος πρὸς τὴν διεύθυνση τῆς ἐξόδου καὶ σὲ προέκταση τῆς διευθύνσεως πρὸς τὴν ἐκβολὴς βάλτου ποῦ ὑπάρχει σὲ ἀπόσταση 60 μ. ἀπὸ τὴν εἴσοδο τοῦ σπηλαίου. Ἀπὸ τὸν βάλτο σεβαστὴ ποσότης ὕδατος ἐκχύνεται στὴν θάλασσα, ποῦ εἶναι σὲ ἀπόσταση 100 μ. ἀπὸ αὐτόν. Στὴν δευτέρη λίμνη, ποῦ ἔχει ἀπότομη κατάβαση, διακρίνεται μικρότερα κινήσεις ὕδατος. Ἡ τρίτη, ποῦ εἶναι ἡ μεγαλύτερη καὶ βαθύτερη, ἐξακριβώθηκε ὅτι συγκοινωνεῖ μὲ τὴν πρώτη ἀριστερὴ μεγάλη λίμνη τοῦ δευτέρου θαλάμου. Ἡ ἐξακριβώσις ἐγίνε μετὰ τὴν χρησιμοποίησιν ἀκτίνων φωτὸς καὶ ἀπὸ τὴν δύο πλευρῆς, ποῦ διακρίθηκαν σὲ μεγάλο βάθος ὕδατος καὶ ἀπὸ τὴν δύο πλευρῆς στὸ αὐτὸ σημεῖο.

Τὸ δεξιὸ τμήμα τοῦ πρώτου θαλάμου δὲν παρουσιάζει ἐνδιαφέρον, διότι εἶναι καλυμμένο ἀπὸ πεσμένους ὀγκόλιθους καὶ χῶματα.

Ἀπὸ εἴσοδο διαστάσεων, πλάτους 2 μ. καὶ ὕψους 0,80 μ. εἰσερχόμεθα σὲ μικρὸ διάδρομο 3 μ., κατηφορικὸ, ποῦ ἀνείγει ἀπότομα καὶ πρὸς τὴν δύο πλευ-

Ἡ μορφή τοῦ ταύρου πάνω σὲ βράχο μέσα σὲ λίμνη.

Φωτ. Ἰ. Ἰωάννου

ρὲς ὅπου καὶ ὑπάρχουν καὶ οἱ δύο μεγαλύτερες λίμνες τοῦ σπηλαίου. Παρουσιάζουν φαντασμαγορικὸ θέαμα, διότι τὸ χῶμα τοῦ ὕδατος εἶναι σκοῦρο πράσινο καὶ οἱ βαθιεῖς χαραδρώσεις, ὅπου εἶναι ἀκόμα πιὸ σκοῦρα τὰ ὕδατα ἔχουν ὄψιν τρομακτικὴν. Οἱ λίμνες φαίνεται ὅτι συνεχίζονται καὶ πέρα ἀπὸ τὴν δύο πλευρῆς τῶν βράχων ποῦ τὴν ἀπομονώνουν ἀπὸ τὴν συνέχειά τους. Τουλάχιστον ἡ ἀριστερὴ εἶναι σίγουρο ὅτι συγκοινωνεῖ μὲ τὴν τρίτη λίμνη τοῦ πρώτου θαλάμου.

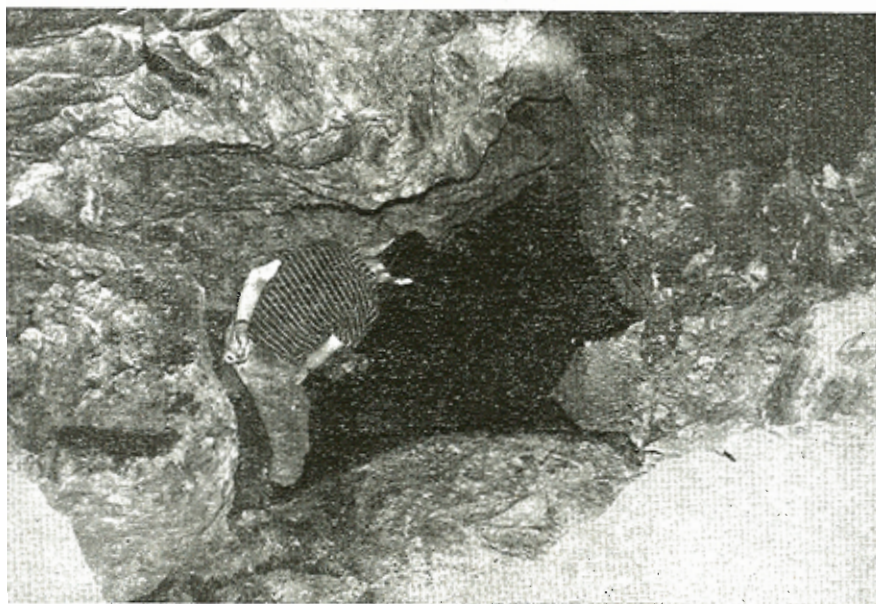
Στὰ 4 μ. ἀπὸ τὴν δευτέρη εἴσοδο χωρίζουν τὴν δύο λίμνες πέτρες, ποῦ

σχηματίζουν γέφυρα πάνω από το ύδωρ. Έτσι ανεβαίνει κονείς σε βράχο διαστάσεων 3 μ. × 8 μ. Πίσω από τον μεγάλο βράχο υπάρχει αύλακι που ένώνει τις δύο λίμνες. Το συνολικό βάθος καταβάσεως από την επιφάνεια εισόδου ως την επιφάνεια του ύδατος είναι 17 μ.

Από την αρχή της εισόδου του δευτέρου θαλάμου μέχρι το κέντρο αυτού που είναι μεγάλοι όγκολίθοι, είναι μήκος 32 μ., το πλάτος κυμαίνεται από 12 μ. έως 20 μ. και σε αυτό το σημείο είναι η ύψηλότερα όροφή του σπηλαιού περίπου 14 μ.

Στο τέλος αριστερά του δευτέρου θαλάμου υπάρχουν δυο λίμνες με βαθειά ύδατα. Στην δεύτερη από αυτές, διαστάσεων μήκους 8 μ., πλάτους 6 μ. έως 0,50 μ., βάθος από 0,30 μ. έως 3 μ. ή και περισσότερο, δυο πέτρες μέσα στο ύδωρ σχηματίζουν καθαρά το κεφάλι ενός ταύρου.

Στην δεξιά πλευρά του τέλους του δευτέρου θαλάμου υπάρχει χαρακτηριστικός πεσμένος όγκολίθος που συγκρατήθηκε μεταξύ όροφης και δαπέδου και

Καταβόθρα με λίμνη του σπηλαιού «Μαλάκι».

Φωτ. Ί. Ίωάννου

σχηματίζει κολώνα. Διαστάσεις συνεχείας, μήκος 18 μ. κατηφορικά στην αυτή περίπου κατεύθυνση του δευτέρου θαλάμου. Στο κέντρο υπάρχει τμήμα όγκολίθων που σχηματίζουν κολώνα διαστάσεων 8 μ. μήκος και 5 μ. πλάτος. Σε αυτό το σημείο υπάρχει μεγάλη ποσότης γουαννό (κοπριά νυκτερίδων). Από αυτή την αίτια είναι και το δάπεδον όλισθηρό και επικίνδυνο στην διάβασή του. Στο κέντρο, όπου το συγκρότημα των όγκολίθων — κολώνα, ανεβήκαμε 10 μ. Στην συνέχεια κατηφορίζουμε και η αριστερή πλευρά είναι λίμνη με βαθειά σκουρα πράσινα ύδατα, το πλάτος της είναι από 0,50 μ. έως και 5 μ. Δεξιά και σε όλο το δάπεδο είναι πεσμένοι όγκολίθοι και χώματα.

Κάνουμε κύκλο γύρω από τὸ συγκρότημα ὀγκολίθων — κολώνας τοῦ δευτέρου θαλάμου. Ἀριστερά μας ὑπάρχουν πολλὰ στενὰ περάσματα καὶ καταβόθρες μικρὲς 3 μ. ἕως 5 μ. Τὸ τμήμα αὐτὸ δὲν ἐρευνηθήκε ἐπισταμένως, διότι ἐκτὸς τῶν στενῶν περασμάτων τὰ βράχια καὶ τὰ χρώματα μὲ ἔντονες γραμμὲς διαβρώσεως σὲ κάθε ἐπαφὴ τοῦ εἶχαμε μαζί τους ξεκολλοῦσαν. Ἐπίσης στὸ δάπεδο ὑπῆρχαν καλυμμένες ἀπὸ ὀγκολίθους μικρὲς καταβόθρες, παγίδες γιὰ τοὺς σπηλαιολόγους.

Διαστάσεις — Σπηλαιογένεσις.

Τὸ σπήλαιον ἔχει κατ' εὐθείαν γραμμὴ μῆκος 100 μ. Τὸ μεγαλύτερον βάθος του ἀπὸ τὸ ἐπίπεδον εἰσόδου εἶναι 17 μ. καὶ τὸ ὑψηλότερον σημεῖον ὀροφῆς του ἔχει ὕψος 14 μ. περίπου. Ἡ ὑγρασία του κατὰ τὴν 13ην Σεπτεμβρίου ἦτο 100°.

Τὸ σπήλαιον ἔχει δημιουργηθῆ ἀπὸ τὴν μηχανικὴ ἐνέργεια τοῦ ὕδατος. Ἀπαιτεῖται εἰδικὴ γεωλογικὴ καὶ ὑδρολογικὴ μελέτη ἀπὸ εἰδικὸν γεωλόγον.

Ὑδρολογία :

Τὸ σπήλαιον «Μαλάκι» παρουσιάζει μεγάλο ἐνδιαφέρον ὑδρολογικόν. Σύμφωνα μὲ τὶς μετρήσεις ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ χώρου τοῦ σπηλαίου, ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος τοῦ ὑπογείου ποταμοῦ, μὲ τὶς ἐκβολὲς τοῦ βάλτου, ποὺ εὐρίσκεται σὲ ἀπόσταση 60 μ. ἀπὸ τὴν εἴσοδο, ἔχουν διαφορά 0,50 μ. Δηλαδή ἡ ἐπιφάνεια ἐκβολῆς τοῦ βάλτου εἶναι χαμηλότερα τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος στὸ σημεῖον τοῦ πρώτου θαλάμου ποὺ παρατηρεῖται ἔντονος ροὴ πρὸς τὴν κατεῦθυνσιν τοῦ βάλτου. Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ μελέτη τοῦ ὑπογείου ποταμοῦ — σπηλαίου «Μαλάκι» ἀπὸ εἰδικὸν ὑδρογεωλόγον. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ὕδατος γιὰ τὸ πότισμα ἀγρῶν δὲν εἶναι ἀπαραίτητη, διότι δὲν ὑπάρχουν λόγῳ τοῦ βάλτου ἀγροί, ἀλλὰ καὶ διότι ὅλη ἡ περιοχὴ ἔχει πολλὰς πηγὰς.

Βιοσπηλαιολογία :

Ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ζοῦν ἑκατοντάδες νυκτερίδων, ἀποτέλεσμα τῆς ὑπάρξεώς τους οἱ μεγάλες ποσότητες γουαννὸ ποὺ παρατηροῦνται στὸ δάπεδο. Ἰδιαίτερη ἔρευνα γὰ τὸν σκοπὸ τῆς βιοσπηλαιολογίας δὲν ἔγινε. Λέγουν, ὅτι εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ὑπογείου ποταμοῦ ὑπάρχουν ἐγχέλεις. Εἰς τὸν πρῶτον θάλαμον τοῦ σπηλαίου παρατηρήθησαν διάφορα ἀραχνουεῖδη.

Ἀρχαιολογία :

Πολλοὶ πιστεύουν ὅτι τὸ σπήλαιον «Μαλάκι» εἶναι τὸ περίφημον «Ἄντρον τοῦ Χείρωνος» ἢ τῶν «Κενταύρων». Ἡ σημερινὴ κατάστασις τοῦ σπηλαίου δὲν προσφέρει κανένα στοιχεῖον ποὺ νὰ δείχνει ὅτι ἐκεῖ ἦταν προϊστορικὸ ἱερὸ, κατοικία ἢ καὶ ἀκόμα ἱατρεῖον τοῦ πρώτου διδάξαντος τὴν ἱατρικὴν, τοῦ Κενταύρου Χείρωνος. Δὲν ὑπάρχει κανένα στοιχεῖον λαξεύσεως στοὺς βράχους ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τοῦ σπηλαίου. Οὔτε κανένα κομμάτι κεραμικοῦ ἀντικειμένου σὲ ὅλο τὸ δάπεδο τοῦ σπηλαίου παρατηρήθηκε. Ὑπάρχει μὴ λιθοδομὴ στὸν πρῶτον θάλαμον μετὰ ἀπὸ τὴν εἴσοδο, ἀλλὰ φαίνεται πρόσφατη καὶ ἴσως κτίσθηκε διὰ νὰ ἐμποδίζη τὰ αἰγοπρόβατα νὰ εἰσχωροῦν εἰς τὰ ἐνδότερα

όπου οί λίμνες καί νά πνίγωνται. Ἄν πράγματι ἦταν αὐτό τὸ «Ἄντρον τοῦ Χείρωνος», αὐτὸ θὰ μείνῃ ἄγνωστο, διότι τὸ δάπεδο τοῦ σπηλαίου πού θὰ μπορούσε νὰ προσφέρῃ στοιχεῖα εἶναι καλυμμένο ἀπὸ τοὺς πεσμένους ὀγκόλιθους πού καλύπτουν τὰ πάντα μέσα στὸ σπήλαιο. Οἱ περισσότερες κατακρημνίσεις τῶν βράχων ἔγιναν κατὰ τοὺς σεισμούς, πού σημειώθηκαν στὸν Βόλο, τὸ ἔτος 1954. Ἄλλὰ καί ἓνα ἀκόμη θετικό στοιχεῖο ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ τὸ «Ἄντρο τοῦ Χείρωνος», εἶναι οἱ μνημονεύσεις στὰ κλασσικά κείμενα γιὰ τὴν περιοχή τοῦ Ἄντρου. Ἡ ὑπάρχουσα εἶναι πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη πού ἀναφέρουν τὰ βιβλία.

Τουρισμός :

Τὸ σπήλαιον «Μαλάκι» θεωρεῖται γενικοῦ τουριστικοῦ ἐνδιαφέροντος. Οἱ λόγοι πού καθιστοῦν αὐτὸ τουριστικὸ εἶναι :

α) Τὸ ἐνδιαφέρον καί ἡ μεγαλοπρέπεια, καθὼς καί τὸ μυστήριο πού δημιουργοῦν οἱ πράσινες λίμνες του.

β) Τὸ σεβαστὸ μέγεθός του.

γ) Οἱ χαρακτηριστικὲς διαβρώσεις του.

δ) Ὅτι εὑρίσκεται κοντὰ στὸν δημόσιο δρόμο καί σὲ ἀπόσταση μισῆς ὥρας, μὲ λεωφορεῖο ἢ αὐτοκίνητο ἢ καί μὲ τὸν τοπικὸ σιδηρόδρομο ἀπὸ τὸν Βόλο.

ε) Ἡ εὐκολὴ ἐσωτερικὴ του διευθέτησις. Τῶν λιμνῶν καί τοῦ δαπέδου, λόγω ὕψους ὀροφῶν.

στ) Τὸ ὅτι ὑπάρχει σὲ μικρὴ ἀπόσταση Δ.Ε.Η., γιὰ τὴν εὐκολὴ παροχὴ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος διὰ τὸν καλλιτεχνικὸ του φωτισμό.

ζ) Ἡ ὀμορφὴ τοποθεσία πού εὑρίσκεται, ἡ γραφικὴ ἀμμουδιὰ καί ἡ καθαρὴ θάλασσα.

η) Ἡ ἀνάγκη χρησιμοποίησεως μικροῦ κονδυλίου διὰ τὴν ἐσωτερικὴ τουριστικὴ του διευθέτησις.

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΝ "ΠΑΝΑΓΙΑ ΓΟΡΙΤΣΑ Ἡ ΤΡΥΠΑ,,

Ἄριθ. Σηλ. Μητρ. 2.225

Ἱστορικόν :

Εἶναι γνωστὸν ἀπὸ πολλὰ χρόνια καί μνημονεύεται ὡς βυζαντινὸς ναός. Ἐλειτούργησε ὡς «Κρυφὸ Σχολεῖο» πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπανάστασι τοῦ 1821. Κάθε χρόνο τὸ ἐπισκέπτεται μεγάλος ἀριθμὸς ἐπισκεπτῶν καί προσκυνητῶν. Σήμερα λειτουργεῖται ἀπὸ τὸν πάτερ Παναγιώτην Νικολακόπουλον, ὁ ὁποῖος καί μᾶς ἐβοήθησε μὲ σχετικὲς πληροφορίες γιὰ τὸ σπήλαιο ἐκκλησία.

Ἐμελετήθη καί χαρτογραφήθη ἀπὸ τὸν κ. Ἰωάννην Ἰωάννου, μὲ τὴν βοήθεια τῶν μελῶν τῆς Ε.Σ.Ε., δίδων Νίνας Κανέλλη καί Μαρίας Ἰωάννου. Ἐβοήθησε ἐπίσης καί ὁ σπουδαστὴς Ν. Βελησιώτης. Ἡμερομηνία ἐξερευνησεως καί μελέτης αὐτοῦ εἶναι ἡ 10η Σεπτεμβρίου 1963.